

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра загальної та соціальної психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

2016р.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки спеціаліста

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 Психологія

освітня програма Психологія

Луцьк – 2016

Програма навчальної дисципліни «Соціально-психологічне консультування» для студентів денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія», що навчаються за освітньою програмою «Психологія»,
25 серпня 2016 р. - 8 с.

Розробники: Кульчицька А.В., кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної та соціальної психології

Рецензент: Вічалковська Н.К. кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри

протокол №2 від 6 вересня 2016 р.

Завідувач кафедри: _____ проф. Засекіна Л.В.

Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією факультету психології

протокол № 1 від 13 вересня 2016 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету психології _____ доц. Іванашко О.Є.

Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від _____ 2016 р.

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Соціально-психологічне консультування” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів з психології

Предметом вивчення навчальної дисципліни є соціально-психологічне консультування

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення спецкурсу базується на знаннях які студенти отримали при вивченні таких дисциплін як, “Загальна психологія”, “Соціальна психологія”, “Психологія особистості”, “Психологія спілкування” та інші дисципліни галузі психології . Знання отримані при вивченні даного курсу використовується при проведенні індивідуальної консультативної і практичної роботи випускників.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Загально-теоретичний підхід до процесу консультування та діагностики
2. Сутність процесу консультативної взаємодії .

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Соціально-психологічне консультування” є сформувати цілісне бачення психологічного консультування не тільки як процесу практичної допомоги людині в конкретній ситуації, але й як діяльності, що трансформує світогляд, піднімає на новий рівень особистісного розвитку, поліпшує психологічний клімат в суспільстві.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Соціально-психологічне консультування” є:

- створити цілісне уявлення про процес соціально-психологічного консультування, його зміст, принципи та технологію;
- забезпечити тісний зв'язок теоретичного та практичного матеріалу;
- сформувати початковий досвід та професійну позицію фахівця щодо практичної діяльності психолога-консультанта;
- сприяти формуванню еталонів професійної оцінки результатів консультативної роботи психолога;
- розвивати професійну компетентність в області практичної психології.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- результати фундаментальних досліджень психологічних проблем соціально-психологічного консультування;
- теоретико-методологічні аспекти соціально-психологічного консультування;
- соціально-психологічні особливості суб'єктів соціально-психологічного консультування;
- зміст, принципи та технологію соціально-психологічного консультування

вміти :

- створити цілісне уявлення про процес соціально-психологічного консультування, його зміст, принципи та технологію;
- забезпечити тісний зв'язок теоретичного та практичного матеріалу;
- Організувати консультативну взаємодію;
- Застосовувати технології консультативної взаємодії
- використовувати отримані знання та рекомендації для регулювання власної економічної поведінки

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин / 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загально-теоретичний підхід до процесу консультування та діагностики

Тема 1. Сутність та методичні настанови соціально-психологічного консультування.

Сутність психологічного консультування

Поняття про індивідуальне психологічне консультування. Специфіку індивідуального консультування порівняно і іншими видами практичної психологічної допомоги.

Психологічний смисл поняття консультування як специфічної екзистенційної „зустрічі" двох особистостей.

Основні цілі й завдання консультативною впливу .Філософське кредо психологічного консультування. Поняття консультативної психологічної допомоги. Методологічні засади своєї практичної діяльності. Концептуальна модель консультування. Структурні моделі особистості.

Нейропсихологічні механізми, що допомагають людині трансформувати ставлення до власних психологічних труднощів.

Особистість консультанта як інструмент впливу. Психотерапевтичні взаємини: «правило трьох»

Медіаторська функція психолога-консультанта. Диференціація моделей консультативної взаємодії. Професійна позиція психолога. Принципи надання психологічної допомоги особистості.

Тема 2. Психодіагностика: методичні засади

Організація діагностичної роботи. Класифікація та характеристика методів діагностування. Інтерпритація результатів дослідження.

Діагностика здібностей. Діагностика інтелекту. Діагностика професійних інтересів та здібностей. Діагностика креативності..

Діагностика емоційно-вольової сфери. Діагностика емоцій. Діагностика волі.

Діагностика особистісної сфери. Діагностика самосвідомості. Діагностика мотивації. Діагностика дезадаптації та акцетуації. Діагностика міжособистісних стосунків.

Тема 3. Психологічне консультування з проблем управління.

Сутність консультування у сфері управління. Процес кадрового консультування та його етапи. Психологічне консультування з проблем формування (чи оптимізації) сприятливого соціально-психологічного клімату в організації: методи діагностування соціально-психологічного клімату (СПК), психологічне обстеження персоналу та керівника організації. Звіти про психологічне обстеження в організації. Надання психологічної допомоги менеджеру з метою підвищення його психологічної компетентності; згуртування колективу; забезпечення ціннісно-орієнтаційної єдності (ЦОЕ).

Психологічне консультування з проблем підбору кадрів. Діагностування персоналу, формування рекомендацій з підбору кадрів відповідно до специфіки професії. Психологічне консультування менеджерів з проблем оптимізації ділового спілкування та розвитку комунікативних і організаторських здібностей працівників. Застосування групових методів психологічної допомоги в організаціях.

Психологічне консультування з проблем попередження та вирішення конфліктів. Діагностування стилів поведінки індивідів у конфліктних ситуаціях. Соціально-

психологічний аналіз конфліктів, формулювання рекомендацій, посередництво у конфліктах. Консультування менеджерів з проблем оптимізації стилю керівництва і вдосконалення особистості керівника.

Тема 2. Психологічне консультування з проблем ринку та підприємництва

Психологічний аналіз маркетингу як комплексної системи організації виробництва і збуту продукції, що орієнтована на задоволення потреб конкретних споживачів. Збирання психологічної інформації про клієнтів.

Психологічне консультування у сфері реклами. Функції психолога щодо забезпечення рекламної кампанії. Застосування знань з психології у сфері консультування з питань реклами. Участь психолога у процесі підготовки реклами. Технологія застосування фокус-груп у рекламному бізнесі. Тема 3. Психологічне консультування з проблеми сім'ї і шлюбу

Тема 3. Психологічне консультування з проблеми сім'ї і шлюбу

Основні завдання психологічного консультування з проблем сім'ї і шлюбу. Типові проблеми шлюбу та сім'ї, що вимагають психологічного консультування: хвороба одного із членів сім'ї, конфлікти в сім'ї або сім'ї із соціальним оточенням, кризові періоди в житті сім'ї та ін.

Психологічний аналіз труднощів, що виникають у сім'ї. Соціально-економічні умови способу життя та проблеми, що виникають у сім'ї.

Характеристика основних етапів сімейної консультації: розігрів, зняття перешкод, заключення контракту, прояснення ситуації. Використання психологічних методик і психотехнік у психологічному консультуванні з сімейних проблем.

Тема 4. Психологічне консультування в політиці

Специфіка особистості політика та його ставлення до психолога-консультанта.

Основні напрями діяльності психолога у сфері політики: участь у розробці та прийнятті рішень; аналіз динаміки суспільної думки та пошук впливу на настанови і настрої людей (аналіз і прогноз на основі даних інтерв'ю, телефонних опитувань, фокус-груп); оптимізація образу влади або політичної структури; створення психологічних портретів опонентів і політичних партнерів; участь у подоланні та профілактиці конфліктів; консультації щодо ведення переговорів і налагодження відносин. Проблема ефективності психологічного консультування у сфері політики.

Змістовий модуль 2. Сутність процесу консультативної взаємодії

Тема 1. Організація консультативної взаємодії

Структура і хронотоп консультації.

Етапи, що виділяють у консультативному процесі. Завдання, що розв'язуються на кожному стані консультативної бесіди.

Початок консультативної взаємодії. Завдання, що повинні бути розв'язані на етапі знайомства.

Специфіку роботи психолога-консультанта. Етичні установками з якими варто ознайомити клієнта на першій зустрічі.

Контракт на консультативну роботу та його зміст.

Збір інформації та дослідження проблеми.

Поняття „нетестової діагностики" в консультативному процесі.

Поняття психологічної симптоматики. Класифікація психологічних симптомів.

Психологічний синдром.

Первинна діагностика проблеми. Ідентифікація проблеми.

Постановка та розв'язання терапевтичного завдання. Результативність психологічного консультування: результати та шляхи їх підвищення

Тема 2. Технологія консультативної взаємодії.

Налагодження ефективного контакту. Поняття про рапорт. Підстройка: фокус уваги та калібрування. Сутність підстройки. Робота з сенсорними модальностями. Нетестова діагностика.

Психотерапевтичні навички ведення консультативного інтерв'ю. Техніки прояснення інформації. Рефлексивне слухання. Заохочення мовлення. Мікронавички з'ясування та уточнення інформації. Мікронавички розпізнавання емоційних переживань.

Техніки відображення. Відображення почуттів. Фокусування. Емпатійна відповідь. Відображення значень.

Тема 3. Засоби особистої презентації та робота з ними.

Мовлення як інструмент психотерапевтичної допомоги. Поняття про метамодел комунікації. Відновлення пропусків та заповнення прогалін у мовленні. Визначення обмежень суб'єктивного простору клієнта. Семантично помилкові формулювання.

Мова тілесного симптому.

Сутність саногенного і патогенного мислення. Психосоматика. Хвороби, що називаються психосоматичними. Конверсія.

Робота з образом та символом.

Трансформація емоційних реакцій.

Усвідомлення: чому так важливо перейти до переживань та відчуттів. Функціональні складові визначають якість діяльності усвідомлення. Життєві навички та аксіологія консультування.

Сутність механізму „втілення" та „одухотворення" особистості? Основні характеристики духовної зрілості. Роль психологічне консультування в формуванні життєвих навичок людини. Пресупозиції та їх значення для людини.

Тема 4. Техніки з'ясування

Фокусування інформації, його види. Неконгруентність та робота з нею. „Білі плями" в консультативному процесі. Види суперечностей. Зворотній зв'язок його форми.

Умови, що мають виконуватися при наданні зворотного зв'язку.

Чотирикомпонентна та трикомпонентна формули зворотного зв'язку. Інтерпритація. Концептуальна структур. Чому інтерпретацій може бути багато. Як оцінити їх корисність чи шкідливість. Конфронтація. Застосування конфронтаційних технік у консультативному процесі.

Робота з опором та переносом. Механізм опірності в консультуванні. Форми опору.

Навіювання як основа інтервенції.

Техніки психотерапевтичної роботи. Психологічна інформація як чинник впливу. Визначення пріоритетів.

Тема 5. Техніки трансформації

Інсайт. Масевтика, або сократичний діалог. Позиції відзеркалення. Позиції сприйняття.

Директиви, як способи впливу на клієнта. Обмеження як технічний прийом при використанні в консультативній практиці. Прямі і непрямі інтервенції.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання : залік

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання:

Діагностика успішності навчання проводиться засобами поточного та підсумкового контролю.

Методи поточного контролю: фронтальне опитування, виступи на семінарах заняттях, тести, виконання практичних завдань та лабораторних робіт.

Методи підсумкового контролю: виконання модульних контрольних робіт та іспит.

5. Список літератури

1. Абрамова Г. С. Введение в практическую психологию / Г. С. Абрамова. – М.: Международная педагогическая академия, 1994. – 237 с.
2. Айви А. Е. Психологическое консультирование и психотерапия. Методы, теории и техники: практическое руководство / А. Е. Айви, М. Б. Айви, Л. Саймэк-Даунинг. – М., 1999. – 487 с.
3. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультивання: навчальний посібник / А. Айві. – К., 1998. – 386 с.
4. Бурлачук Л. Ф. Психодиагностика / Л. Ф. Бурлачук. – СПб.: Питер, 2006. – 351 с.
5. Василюк Ф. Е. Психология переживания (анализ преодоления критических ситуаций) / Ф. Е. Василюк. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – 240 с.
6. Васьківська С. В. Основи психологічного консультивання: навчальний посібник / С. В. Васьківська. – К.: Четверта хвиля, 2004. – 256 с.
7. Гледдинг, С. Психологическое консультирование: 4-е изд. / С. Гледдинг. – СПб.: Питер, 2002. – 736 с.
8. Горностай П. П. Теория и практика психологического консультирования: Проблемный подход / П. П. Горностай, С. В. Васьковская. – Киев: Наукова думка, 1995. – 128 с.
9. Гулдинг М. Психотерапия нового решения. Теория и практика / М. Гулдинг, Р. Гулдинг. – М.: Независимая фирма «Класс», 1997. – 288 с. – (Библиотека психологии и психотерапии).
10. Джордж Р. Консультирование: теория и практика / Р. Джордж, Т. Кристиани. – М., 2002. – 443 с.
11. Елпидифоров Н. Б. Методы структурной психосоматики / Н. Б. Елпидифоров. – СПб.: Издательский дом «Ювента», 2001. – 409 с.
12. Етичний кодекс психолога / Психолог. – 2004. – №43 (139). – С.1-4 (вкладка).
13. Ковалев С. В. Исцеление с помощью НЛП / С. В. Ковалев. – М.: КСП+, 2001. – 576с.
14. Корнев М. Н. Соціальна психологія: підручник / М. Н. Корнев, А. Б. Коваленко. – К.: Знання, 1995. – 304 с.
15. Кочюнас Р. Основи психологического консультирования / Р. Кочюнас. – М., 1999. – 54 с.
16. Кухтов Н. В. Основи психологического консультирования: Практикум / Н. В. Кухтов. – Витебск: Издательство УО «ВГУ им. П.М. Машерова», 2005. – 93 с.
17. Лейнер Х. Кататимное переживание образов: Основная ступень; Введение в психотерапию с использованием техники сновидений наяву / Х. Лейнер. – М., 1996. – 253 с.
18. Любимов П. С. Практикум по экспериментальной психологии. – М.: Государственное учебно-педагогическое издательство, 1936. – 223с.
19. Мэй Р. Искусство психологического консультирования. Как давать и обретать душевное здоровье / Р. Мэй / Пер. с англ. М. Будыниной, Г. Пимочкиной. – М.: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. – 256 с.
20. Немов Р. С. Основи психологического консультирования: Учеб. для студ. педвузов / Р. С. Немов. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – 394 с.
21. Осипова А. А. Общая психокоррекция / А. А. Осипова. – М., 2004. – 512 с.
22. Пашукова Т. І. Практикум із загальної психології / Т. І. Пашукова, А. І. Допіра, Г. В. Дьяконов. – К.: Либідь, 2006. – 536с.

23. Петрушин С. В. Мастерская психологического консультирования / С. В. Петрушин. – М.: PerSe, 2003. – 142 с.
24. Поліщук С. А. Методичний левідник з психодіагностики: навчально-методичний посібник / С. А. Поліщук. – Суми: ВТД «Університетська книга, 2009. – 442 с.
25. Польстер И. Интегрированная гештальт-терапия: Контурь теории и практики / И. Польстер, М. Польстер. -М.: Класс, 1997. – 272 с.
26. Роджерс К. Р. Подготовка консультантов и психотерапевтов // Клиенто-центрированная терапия. –М.: Ваклер, 1997. - С. 42 - 82.
27. Стюарт В. Работа с образами и символами в психологическом консультировании / В. Стюарт. – М.: Класс, 1998. – 524 с.
28. Файн С. Ф. Первичная консультация: Установление контакта и завоевание доверия / С. Ф. Файн, П. Г. Глассер. – М.: Когито-Центр, 2010. – 238 с.
29. Фурман Б. Психотерапевтическое консультирование. Беседа, направленная на решение / Б. Фурман, Т. Ахоло. – СПб.: Речь, 2001. – 253 с.
30. Шапиро Ф. Процесе десенсибилизации и переработки психических травм с помощью движений глаз. От ДПГ к ДПДГ - новая модель лечения тревожных состояний и связанных с ними травм / Ф. Шапиро // Журнал практикующего психолога. – 1996. – Вш. 2. – С. 17-25.
31. Шостром З., Браммер Л. Терапевтическая психология. Основы консультирования и психотерапии / З. Шостром, Л. Браммер. – СПб.: Сова, 2002. – 415 с. – (Практикум по психологии).
32. Янцур М. С. Професійна діагностика / М. С. Янцур. – Рівне, 1995. – 124 с.